Štát - Čínska ľudová republika (Čína) :)

Popis a dejiny

Prímorský štát na Ďalekom východe. Za svoju súčasť oficiálne pokladá aj Taiwan. Územím Číny je taktiež Macao a Hongkong.

Z obdobia 500 000 rokov p.n.l. - pochádzajú nálezy človeka typu Homo errectus pekinensis.
Okolo roku 5000 p.n.l. - na území dnešnej Číny vznikli prvé osady.
Okolo roku 3500 p.n.l. - bolo založené prvé čínske mesto.
Z roku 2 700 p.n.l. - pochádzajú dochované písomnosti, ktoré opisujú používanie akupunktúry.
V rokoch 1523-1027 p.n.l. - vládla v severnej Číne dynastia Šang-Jin. Do tohto obdobia môžeme datovať počiatky písma, kalendára a výroby hodvábu.
V 5. storočí p.n.l.
- sa sformoval konfucianizmus a taoizmus,
- žil a pracoval Konfucius (551-479 p.n.l.).
Približne v rokoch 500-400 p.n.l. - žil majster Sun. Do histórie sa natrvalo zapísal ako autor traktátu *O vojenskom umení*. Ide o najstaršiu dochovanú knihu monotematicky riešiacou otázky vojenskej stratégie a zároveň aj najstaršiu vojenskú doktrínu v dejinách ľudstva.
V rokoch 206 p.n.l.-220 n.l.- vládla dynastia Chan. Do Číny v tom období prenikol z Indie budhizmus. Bol vynájdený papier a atrament.
Už roku 557 - používali čínske ženy zápalky, ktorými dokázali zapáliť oheň na varenie a kúrenie.
V rokoch 618-906 n.l. - vládla dynastia Tchang. Bol vynájdený pušný prach a porcelán.
Roku 868 n.l. - bola v Čine vytlačená najstaršia známa kniha na svete.
V rokoch 960-1279 - vládla dynastia Sung. Bol vynájdený kompas.
Od 11. storočia - je dokázaná existencia stálych divadiel v sídelných mestách.
V rokoch 1279-1368 - vládli v Číne mongolský cháni.
V rokoch 1368-1644 - vládla dynastia Ming. Do Číny prišli prví európski obchodníci a misionári.
Začiatkom 16. storočia
- sa v Číne objavila pramatka dnešných zubných kefiek. Išlo o kosť alebo bambusovú paličku, na ktorú boli pripevnené prasacie štetinky,
- **v roku 1514** - do Číny doplávali ako prví Portugalci.
V rokoch 1644-1912 - vládla Mandžuská dynastia Čching, počas ktorej vzrástol vplyv cudzincov.
V 19. storočí - musela krajina čeliť expanzii európskych mocností. Prebiehali Ópiové vojny (1839-1842, 1856-1858), ktoré krajinu zmenili v polokolóniu.
V rokoch 1850-1864 - prebiehalo Tchajpchinské povstanie, radikálna revolta v Číne, ktorá stála krajinu 20 milónov životov a natrvalo oslabila dynastiu Čching.
V rokoch 1884-1885 - krajinu značne oslabila Čínsko-francúzska vojna.
V rokoch 1894-1895 - krajinu značne oslabila aj Čínsko-japonská vojna (**V rokoch 1894-1895 a 1937-1945** prebiehali Čínsko-japonské vojny, ktoré významne ovplyvnili dejiny Ázie. Vyvolala ich expanzionistická politika Japonska a vypukli bez vyhlásenia vojny.).
V rokoch 1898-1901 - prebiehalo Boxerské povstanie, roľnícke povstanie v Číne namierené proti Západu.
Roku 1911 - krízu nevyriešilo ani zrušenie monarchie.
Roku 1912 - bola vyhlásená republika.
Roku 1913 - sa Sunjatsen (1866-1925) stal dočasným prezidentom.
V rokoch 1914-1918 - sa Čína zúčastnila 1. svetovej vojny na strane Dohody, ale v dôsledku revolučných udalostí v Rusku a importu revolúcie prišla o značnú časť územia Mongolska.
Roku 1921 - bola založená Komunistická strana Číny. Jedným z jej zakladateľov bol aj Mao Ce-tung (1893-1976).
Roku 1928 - založil Mao Ce-tung v provincii Ťiang-si Čínsku sovietsku (komunistickú) republiku.
V 30. rokoch - v dôsledku japonskej agresie stratila Čína oblasti na severovýchode krajiny - Mandžusko.
V rokoch 1934-1935 - sa uskutočnil Veľký pochod Maa a jeho prívržencov.

Copyright © 2013 - 2024 Encyklopédia poznania

V ďalších rokoch - bola Japonskom okupovaná aj značná časť Číny, v ktorej v tom čase prebiehala občianska vojna medzi nacionalistami a komunistami.
Po skončení Druhej svetovej vojny - sa územná situácia konsolidovala. Komunistický režim ovládol kontinentálnu Čínu. Nacionalisti sa udržali iba v Taiwane.
Roku 1949 - vznikla Čínska ľudová republika (ČĽR), ktorej vládol Mao Ce-tung (Maova okrúhla tvár so známym materským znamienkom na brade tvorila výzdobu každej verejnej budovy v Číne. Bol uctievaný ako otec a vodca národa, jeho myšlienky boli ustavične citované, nik ho nesmel kritizovať. Takúto nekritickú úctu nazývame **Kult osobnosti**.).
Roku 1950 - Čína napadla a obsadila Tibet.
Od roku 1951 - na základe tzv. mierovej zmluvy Čína pripojila k svojmu územiu Tibet a dodnes ho okupuje. Číne zároveň boli vrátené zahraničné enklávy (väčšina) na pobreží. Číňania postupne zničili tradičnú tibetskú roľnícku spoločnosť a kruto potlačili náboženské vyznanie - budhizmus. Ešte v roku 1959 tam bolo viac ako 6 000 budhistických kláštorov, no do roku 1980 ich ostalo iba 179.
V rokoch 1965-1969 - prebiehala v Číne **Kultúrna revolúcia**. Počas nej vojensko-byrokratická diktatúra, vedená Maom zlikvidovala takmer všetky pokrokové sily v krajine.
Roku 1958 - Mao začal uskutočňovať plán, ktorý mal zlepšiť situáciu v čínskom hospodárstve. **Veľký skok**, ako bol plán pomenovaný, vytváral mamutie poľnohospodárstve komúny a podporoval rast malých priemyselných podnikov v odvetviach, kde sa vyžadovala intenzívna práca. Séria neúrodných rokov a nedostatky v ekonomickom plánovaní spôsobili neúspech tejto politiky.
Roku 1978 - bola podpísaná Čínsko-japonská zmluva o mieri a priateľstve, v ktorej sa oba štáty zaviazali k bližšej politickej a hospodárskej spolupráci.
Roku 1990 - bol vyhlásený desaťročný program rozvoja na roky 1991-2000, obsahujúci reformnú líniu tržného hospodárstva.
Na začiatku roku 1992 - bolo konštatované, že južné provincie dosiahli rýchlejší rast ako ostatné oblasti ČĽR.
V roku 1994 - boli prijaté ďalšie diskriminačné zákony. Zosilnel aj náboženský a politický tlak na Tibet, okupovaný od roku 1951.
Ani v rokoch 1994 a 1995 - nedošlo k výraznejšiemu pokroku v jednaniach o normalizácii vzťahov medzi ČĽR a Taiwanom.
V polovici roku 1995 - vypukol konflikt s Filipínami o Spratlové ostrovy v Juhočínskom mori.
V priebehu rokov 1994-1996 - napriek moratóriu na jadrové skúšky, ktoré od roku 1992 dodržovali USA, Rusko, Veľká Británia a Francúzsko, uskutočnila Čína niekoľko podzemných atómových výbuchov v oblasti jazera Lobnor. Naposledy 29. júla 1996.
Na začiatku roku 1996 - sa ešte viac zhoršili vzťahy medzi ČĽR a Taiwanom, keď komunistická Čína pred nadchádzajúcimi prezidentskými voľbami na Taiwane zahájila v Taiwanskom prielive zastrašovacie vojenské manévre.
Roku 1997 - bolo pod čínsku zvrchovanosť odovzdané územie Hongkongu.
Roku 1999 - bolo pod čínsku zvrchovanosť odovzdané územie Macaa.
Roku 2008 - sa v Pekingu uskutočnili letné olympijské hry.
Roku 2009 - svetovým podnikateľom roka sa stal Číňan Dewang Cao.

Číňania

1. Súhrnné označenie pre obyvateľov Číny: 1 338 612 968 (2009). Mimo vlastných Číňanov (pozri bod 2) , ktorý tvoria asi 94 % populácie, existuje veľký počet národnostných menšín, z ktorých 56 (rok 1983) má tento štatút oficiálne. Medzi najpočetnejšie patria: Čuangovia, Chuejovia, Ujguri, Miaovia, Mandžuovia, Mongoli, Puiovia, Kórejci, Tungovia, Pajovia... Z jazykového hľadiska patria menšiny do čuangsko-tchajskej, miao-jao (Šeovia a Kchelaovia) a monkhmerskej skupiny (Penglungovia, Pulangovia a Waovia) z austroázijskej rodiny, ďalej do tibetsko-barmsej vetvy (Tibeťania, Iovia, Ťingpchovia) čínsko-tibetskej rodiny, do mongolskej vetvy (Dahuriovia, Monguori, Paoanovia, Tungsiangovia), do turménskej (Salari, Jükuovia a menšiny Kazachov, Kirgizov, Uzbekov a Tatárov) a do tunguzsko-mandžuskej vetvy altajskej rodiny (Sipovia, Soloni, menšiny Evenkov, Oročonov...). Indoeurópska rodina je zastúpená menšinou Rusov a Tadžikov, jediným predstaviteľom malajsko-polynézskej rodiny sú Kaošanovia.

2. Vlastní Číňania, vlastným menom Chanovia (Chan-žen) - národ tvoriaci základ obyvateľstva Čínskej ľudovej republiky, tiež hlavne v krajinách juhovýchodnej Ázie (Indonézia, Malajzia, Vietnam, Thajsko), v Taiwane, na Filipínach, v Spojených štátoch amerických (USA) a ďalších krajinách. Odhady o ich počte sa rozchádzajú. Tvoria najpočetnejšie etnikum na svete.

Copyright © 2013 - 2024 Encyklopédia poznania

Rok:	Počet obyvateľov:
1578	60 miliónov
1749	179 miliónov
1800	295 miliónov
1911	374 miliónov
1953	602 miliónov
1978	940 miliónov
1983	1,031 miliardy
1996	1,232 miliardy
2009	1,338 miliardy

Jazyk a písmo

Jazyk patrí do čínskej vetvy čínsko-tibetskej rodiny. Má veľmi veľké množstvo dialektov a Číňania zo vzdialenejších oblastí sa medzi sebou dorozumejú často iba prostredníctvom písma. Čínštinu prijali aj niektoré iné etniká (Chuejovia) a dnes ju používajú ako druhý jazyk aj menšiny v Čínskej ľudovej republiky. Je aj jedným z oficiálnych jazykov OSN.

Jazyk prekonal dlhý vývoj (klasický je radený medzi izolačný, moderný medzi polysyntetický), charakteristické je mimo iného používanie tónov. Charakter jazyka sťažuje pokusy o postupný prechod na latinku.

Okolo roku 1 600 p.n.l. sa v dynastii Šang (1766-1122 p.n.l.) vyvinuli najstaršie formy čínskeho obrázkového písma, v ktorom každý znak predstavuje celé slovo alebo myšlienku. Čínske písmo, ako ho poznáme dnes, sa vyvinulo z písma dynastie Šang (ide o tzv. ranú formu čínskeho písma. Bronzové predmety, ktoré sa v tom čase používali pri náboženských rituáloch, boli popísané rôznymi znakmi. Písané vety z obdobia Šang sa našli aj na korytnačom pancieri a kostiach zvierat. Sú známe pod názvom veštecké kosti).Čínsky jazyk má vyše 50 000 rôznych znakov. Každý sa kreslí niekoľkými ťahmi štetcom v presne stanovenom poradí. Ako najmenšie minimum pre gramotnosť sa vyžaduje znalosť približne 2 000 znakov, pre čítanie novín 3 000 znakov, veľké slovníky majú rádovo 50 000 znakov.

Čínske znaky

Náboženstvo

V 5. storočí p.n.l. sa sformoval konfucianizmus a taoizmus, od prelomu letopočtu úspešne prenikal budhizmus, islam sa začal v Číne šíriť prostredníctvom arabských obchodníkov v polovici 7. storočia. V najširších vrstvách však malo náboženstvo synkretický charakter a hlavný význam mal kult predkov a rôzne magické praktiky. Islám, lámaizmus a kresťanstvo mali menší vplyv, rozšírili sa hlavne u nechanských etník.

V súčasnosti je Čína mnohonáboženskou krajinou. Veriaci sú prevažne budhisti (vyznávači tibetského budhizmu/lámaizmu Tibeťania, Mongoli), taoisti, moslimovia (vyznávači islamu, Chuejovia, Ujguri, Kazaši, Kirgizovia a Tadžikovia) a kresťania.

Postavenie ženy

Až do 20. storočia prežívala patriarchálna rodina, v čele bol najstarší muž, žena mala podriadené postavenie (vrátane praktizovania vedľajších žien); situácia sa zmenila až po roku 1949.

Etnický vývoj

Copyright © 2013 - 2024 Encyklopédia poznania

Etnický vývoj Číňanov je možno na základe archeologického materiálu a písomných prameňov sledovať viac ako 5 000 rokov. Väčšina bádateľov je presvedčená o ich autochtónnosti v oblasti okolo rieky Chuang-che od paleolitu. V centrálnych oblastiach Číny prebiehala etnogenéza napriek nájazdom či nadvláde iných etník (hlavne Mongolov a Mandžuov) v podstate bez vonkajších vplyvov, v okrajových oblastiach dochádzalo k spolužitiu či asimilácií s nechanskými národmi. Prejavilo sa to predovšetkým v antropologickom type (napríklad v južnej Číne), zatiaľ čo jazyk a kultúru si uschovali (napríklad aj v dnes v USA), alebo ju podrobené národy od Číňanov prebrali.

Kultúra, umenie, veda

Dlhú tradíciu má literatúra (poézia a próza), divadlo, hudba, architektúra, výtvarné umenie, filozofia, astronómia, výtvarné umenie, filozofia, astronómia a ďalšie vedné odbory.

Čínske umenie

Významná zložka čínskej kultúry zahrnujúca umenie na území Číny od praveku (keramika) až do súčasnosti. Od začiatku historickej epochy sa rozdeľuje podľa dynastií na tri základné periódy:

- doba raná (do konca dynastie Chan (okolo. 220 n.l.),
- doba stredná, klasická (až do vyhnania Mongolov, 1368),
- doba neskorá (dynastia Ming 1368-1644; dynastia Čching, 1644-1912).

Čínska architektúra

Architektúra, ktorej najpoužívanejším materiálom bolo drevo, ručne modelované sušené tehly, hlina, hrubo otesané kmene a na juhu aj bambus.

Základný typ stavby je prízemný, obdĺžnikového pôdorysu, strecha pokrytá škridlami, pri náročnejších stavbách keramickými s rôznofarebnými glazúrami. Priestor vnútri je členený zástenami na miestnosti. Typická je pagoda, oblúkovitý most a štvorhranný alebo šesťhranný pavilón.

Najvýznačnejšími stavbami sú: *Dlhý múr* (*Veľký čínsky múr*), *Cisársky palác* a iné budovy v pekingskom *Zakázanom meste*.

Divadlo, poézia, tanec a hudba

Starovekí Číňania sa radi zabávali a mali radi najmä divadlo, poéziu, tanec a hudbu. Slová ,,hudba" a ,,radosť" majú ten istý znak, čo viedlo konfuciánskeho mysliteľa k výroku, že ,,hudba" je ,,radosť".

Číňania už v staroveku organizovali festivaly, ktoré pretrvali dodnes. Niektoré sú založené na mesačnom cykle. V určitú septembrovú noc, keď podľa Číňanov Mesiac svieti najjasnejšie, sa rodina zíde pri večeri a všetci jedia veľké množstvo okrúhlych, sladkých mesačných koláčikov.

Festival dračej lode koncom mája alebo začiatkom júna je oslavou básnika Čchu-Juana, ktorý sa utopil pred viac ako 2 000 rokmi, keď nebol schopný zmeniť skorumpovanú vládu. Pátrači hľadali Čchu-Juana a pritom hádzali ryžu do vody v nádeji, že hladné ryby sa radšej pustia do ryže ako do jeho tela. Počas festivalu sa organizujú preteky člnov a jedia sa sladké ryžové knedle, čo pripomína zúfalé hľadanie pátračov a ryžu, ktorú hádzali rybám.

Na nový rok prepuknú v celej Číne bujaré oslavy. V staroveku takéto oslavy trvali 15 dní! Na nový rok Číňania aj v súčasnosti navštevujú rodinu a priateľov, vymieňajú si darčeky, zametajú domy, aby mali svieži začiatok roka, a sledujú levích a dračích tanečníkov, ktorí prechádzajú mestom.

Komedianti, hudobníci a akrobati putovali z mesta do mesta, rozosmievali ľudí, aby zabudli na svoje každodenné starosti a trápenia. Pozývali ich do domov, aby zabávali hostí. Títo umelci boli takí obľúbení, že niektorí Číňania si ich chceli vziať na druhý svet.

Kaligrafia

Kaligrafia alebo krasopis, bola v Číne jednou z najvyšších umeleckých foriem. Bola považovaná za umenie, ako maľovanie, poézia a hudba. Starovekí kaligrafi používali štetce zo zvieracích štetín, ktoré boli zviazané

Copyright © 2013 - 2024 Encyklopédia poznania

hodvábnou niťou a prilepené na bambusovú paličku. Aj mnohí cisári boli zručnými kaligrafmi.

Hospodárstvo

Základným zamestnaním je tradičné vyspelé poľnohospodárstvo (od staroveku je doložené umelé zavlažovanie) so základnou plodinou ryžou, ďalej pestovanie obilnín, lúskovín a technických plodín, mimo iného aj morušovníka a s tým súvisiaci chov priadky morušovej (starí Rimania nazývali Číňanov Sérovia, t.j. hodvábnici), záhradníctvo a ovocinárstvo. Významný je chov hovädzieho dobytka, prasiat, hydiny... Dodnes pracuje v poľnohospodárstve 75 % populácie. Na vysokej úrovni je od najstarších dôb remeselníctvo, vyniklo bronzolejárstvo, výroba keramiky a porcelánu, výroba a spracovanie textilu, a zvlášť hodvábnictvo, výrobky z laku, dreva, bambusu... Množstvo odvetví bolo už od 17. storočia sústredených v manufaktúrach. Napriek tomu sa do 20. storočia udržali v Číne silné feudálne vzťahy, komplikované polokoloniálnym postavením krajiny.

Pocit nadriadenosti a faktická izolácia voči cudzím vplyvom viedli k zaostávaniu Číny v hospodárskej oblasti. Vývoj krajiny vážne narušilo od konca 50. rokov presadzovanie maoistického kurzu vo vnútornej a zahraničnej politike.

Najväčším problémom Číny je obrovský populačný prírastok.

Prvenstvá, ktoré sú zapísané v dejinách sveta už natrvalo:

- vynálezy ako: **kompas**, **smerové lodné kormidlo** (o tom, že bolo po prvýkrát v Číne dokazuje vykopávka hlineného modelu lode z 1. storočia n.l., ktorá sa našla v okolí Kantonu), **abakus**,**zápalky**, **zubná kefka**, **kolovrat**, **hodváb**, **papier a atrament**, **papierové peniaze**, **porcelán**, **kníhtlač**, **strelný prach**, **kuša** (vynález kuše vo štvrtom storočí p.n.l. zmenil spôsob boja na celé stáročia. Vďaka tejto novej čínskej zbrani sa šípy pomocou spúšťacieho mechanizmu dali vystreľovať z väčšej vzdialenosti. Toto obmedzilo potrebu nájazdov v bojových vozoch), **primitívne rakety a ohňostroj**, **prepážky v lodnom trupe** (boli prvýkrát použité pri stavbe najväčších drevených lodí v histórii, konkrétne na niektorých z 317 lodí objavnej výpravy moreplavca Čeng Che, ktorá sa uskutočnila roku 1405), **strmeň** (použitie kovových strmeňov zjednodušilo sedlanie a vedenie koňa. V stredoveku umožňovalo mužom v ťažkej zboji ostať v sedle a raziť cestu pechote),**chomút** (najstaršie dôkazy používania chomúta ako časti konského postroja sú zo severnej Číny z obdobia okolo 3. storočia n.l.), **toaletný papier**, takmer súčasnú **podobu dáždnika a slnečníka** (Číňania ich ako prví napúšťali voskom alebo lakom, aby boli vodeodolné; prvá písomná správa o sklápacom slnečníku pochádza už z roku 23 n.l.),
- medicínu obohatila o: **bankovanie**, **akupunktúru** (používanie akupunktúry opisujú dochované písomnosti ešte z obdobia okolo roku 2700 p.n.l.), **akupresúru** a **moxu**. Čínski lekári vyzdvihovali aj **pozitívny vplyv pravidelného športovania** a v lekárskej praxi aplikovali **rastlinné liečivá** (fytoterapia patrí medzi tradičnú formu čínskej medicíny), **masáže** a **diéty**,
- okolo druhého storočia p.n.l. Číňania pochopili **princíp obehu krvi v tele** (inde vo svete bola táto skutočnosť známa až od 16. storočia n.l.),
- kultúru obohatila o: **čínsku operu** a **tieňové divadlo**,
- vynálezom starej Číny je aj: **takmer dokonalý autokratický štát** s inštitúciami byrokratickej správy, presnou evidenciou, výberom úradníkov na základe schopností preukázaných na skúškach a s centrálnou kontrolou hospodárstva, spoločnosti, literatúry a myslenia (čínsky autokratický systém bol predchodcom moderného absolutistického štátu vznikajúceho v Európe až v 17. storočí),
- **fúrik** (Číňania ho vynašli v prvom storočí p.n.l. Hoci ten dnešný vyzerá trochu inak, jeho princíp sa veľmi nezmenil. Číňania ho volali ,,drevený vôl" alebo ,,kĺzavý kôň". V západných krajinách fúrik chýbal ďalších 1300 rokov),
- medzi 50 najdôležitejších archeologických nálezov na svete patria aj: ***Veľký čínsky múr*** (opevnenie vybudované naprieč severnou Čínou ako ochrana proti vpádom kočovných kmeňov z Mongolska a Mandžuska) a ***Terakotova armáda*** (zjednotiteľom Číny sa stal cisár Čchin Š'-chuang-ti. Na ochranu svojho hrobu v budúcom živote si dal vyhotoviť terakotovú repliku svojej mocnej armády, ktorá naháňala jeho nepriateľom hrôzu).

Začiatkom 3. storočia p.n.l. cisár Čchin Š'-chuang-ti z dynastie Čchin nariadil, aby boli spojené a rozšírené ochranné múry, ktoré postavili niektoré pohraničné štáty. Do práce sa mali zapojiť obrovské vojenské oddiely i civilisti - muži aj ženy. Múr sa začínal v Liao-tungskom zálive a viedol 2 250 kilometrov naprieč horami, stepami a púšťami do južného Mongolska. Za vlády cisárov z dynastie Chan v 1. storočí p.n.l. ho rozšírili do Jü-menu

Copyright © 2013 - 2024 Encyklopédia poznania

(*Nefritová brána*) v provincii Kan-su. Mal pomôcť čínskej expanzii do Strednej Ázie a bolo na ňom vybudovaných 25 000 veží.

Oveľa neskôr múr prestavali do rôznych smerov, najmä cez severné kráľovstvo Wej, a to za vlády dynastie Suej a napokon v 14.-17. storočí za dynastie Ming. Dnešný čínsky múr pochádza prevažne práve z čias panovania dynastie Ming. Je približne 8 metrov vysoký a 4 metre široký, postavený z hliny a vo východnej časti obložený kameňom. Múr tvoril aj deliacu čiaru medzi stepou a obrábanou pôdou. Ak ho dobre bránili, mohol zadržať útočníkov, inak mohli obyvatelia stepí prechádzať jeho nechránenými bránami.

Jeden z najpozoruhodnejších archeologických objavov v dejinách sa podaril v marci roku 1974 čínskym robotníkom, ktorí pracovali na vykopávkach neďaleko Si-anu v severočínskej provincii Šan-si, v povodí Žltej rieky. Tí po odkrytí červenej hliny objavili obrovskú armádu 7 000 terakotových postáv v životnej veľkosti. Nálezy sú súčasťou pohrebného komplexu s rozlohou 50 km² vybudovaného pre čchinského kráľa Čchenga (259-210 p.n.l.), ktorý roku 221 zjednotil čínske štáty do jedinej ríše a získal tak titul Š-chuang-ti („prvý cisár“).

Historik S’Ma-čchien, sto rokov po cisárovej smrti, uvádza, že práce na cisárskej hrobke sa začali krátko po tom, ako sa Čcheng roku 246 stal čchinským kráľom. Na stavbu násilím zverbovali vyše 700 000 robotníkov, ktorí museli hrobku zabezpečiť pred tromi podzemnými vodnými tokmi. Aby zabránili možnému zaplaveniu pohrebnej siene, izolovali ju plášťom z medi. Vo vnútri komory postavili zmenšený model Číny vrátane pavilónov, palácov a chrámov. V miniatúrnej Žltej rieke aj v Jang-c’-ťiang tiekla do oceánu namiesto vody ortuť. Pod nebesami, na ktorých sa trblietali súhvezdia z perál, boli umiestnené zlaté a strieborné vtáky, a nechýbali ani borovice vyrezané z nefritu.

Aby tieto poklady ochránil pred vylúpením, dal Š’-chuang-ti hrobku zabezpečiť rozličnými nástrahami, vrátane kuší, ktoré mali zastreliť každého, kto by sa pokúsil do nej preniknúť. Dosiaľ nie je známe, či toto opatrenie úspešne odstrašilo prípadných zlodejov, pretože archeológovia zatiaľ nepreskúmali obrovskú mohylu nad pohrebnou sieňou. Je možné, že nádherný poklad, ktorý S’Ma-čchien opísal, zostal nedotknutý a že doposiaľ čaká na svoje objavenie,

- zelené sochárstvo: **bonsaj**,
- meteorológovia by mali vedieť, že v Číne vynašli aj: **seizmograf**, ktorým zisťovali zemetrasenie,
- športovci a športoví fanúšikovia by mali vedieť, že v Číne majú pôvod alebo vznikli také športy ako: **golf**, **futbal**, **gymnastika**, **bojové umenia**, **pólo na koňoch**, **lukostreľba** (bola jedným z kritérií preto, aby sa občan mohol stať úradníkom cisárskeho dvora), **bowling**. V Číne dali súčasnú podobu **futbalovej lopte** už 300 rokov predtým ako sa objavila v Británii. Číňania boli aj prvými **extrémnymi športovcami**,
- gastronómia vďačí Číne za: **čaj**, **wok, jedálenské paličky, naparovací košík** a skvelú **čínsku kuchyňu**,
- ako prví na svete vyrábali **železo,** neskôr i **oceľ**, dávno predtým než kdekoľvek inde. Z ocele vyrábali pevné zbrane a účelné súčastí poľnohospodárskych nástrojov, čo viedlo k prudkému rastu poľnohospodárskej výroby,
- podnikatelia by nemali zabúdať na to, že: **svetovým podnikateľom roku 2009 bol vyhlásený Číňan Dewang Cao**, zakladateľ a výkonný riaditeľ spoločnosti Fuyao Glass Industry Group.

Čínske svetové naj:

- **najväčší golfový areál na svete:** ***Mission Hills*** leží necelú hodinu cesty od Hongkongu. Má rozlohu 20 km² a pýši sa desiatimi ihriskami navrhnutými naozajstnými kapacitami v odbore (od Nicka Falda po Anniku Sorenstam). S neuveriteľnými 216-imi jamkami je zapísaný aj v *Guinnessovej knihy rekordov*,
- **najvyšší bod krajiny i sveta:** hora **Mount Everest**, má výšku 8 848m,
- **najväčší a najzachovalejší architektonický komplex budov drevenej konštrukcie:** je ***Zakázané mesto*** – súbor palácových stavieb, ktoré začali stavať roku 1406 za cisára Čcheng-cu z dinastie Ming.

Architektúra *Zakázaného mesta* vyjadruje čínsky obraz sveta. Štvorhranný pôdorys je prísne symetrický, všetky budovy sú postavené pozdĺž severno-južnej osi. Tým sa demonštruje ideál štátu a spoločnosti: Majú byť pevne stanovené, vyvážené a harmonické. Úlohou cisára ako syna nebies je vytvoriť harmóniu medzi zemou, nebom a ľuďmi. Cisársky palác je stredobodom sveta, cisár je kľúčovým bodom poriadku vo svete. Za dobrého cisára panuje mier, poriadok a dobré mravy.

Pri vchode do palácov stojí *Brána najvyššej harmónie*. Za ňou sa vypína sedem hlavných budov, tri veľké dvorany, v ktorých sa konajú politické a obradné podujatia, nasledujú tri obytné budovy pre cisársku rodinu a jeden taoistický chrám, Dvorana cisárskeho pokoja. Názvy budov – *Palác nebies jasnosti* a *Palác pozemského pokoja* – majú veštiť šťastie a mier,

- **najstaršia tlačená kniha na svete:** ***Diamantová sútra***, bola vyrobená v Číne roku 868 n.l.,
- **najväčším kontajnerovým prístavom na svete:** je od roku 2006 čínsky **Šanghaj**. Objem prepravovaného nákladu sa pohybuje vo výške 537 miliónov ton,
- **počet obyvateľov:** sa odhaduje na **1,3 miliardy** ľudí.

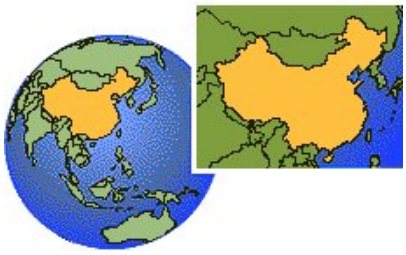

Ako sa správať v cudzine

[Čínsko-japonské vojny](), [Čínske občianske vojny](), [Čínsko-sovietsky pohraničný spor](), [Čínska kuchyňa](), [Čínska obchodná kultúra](), [Ázijská a čínska etiketa](), [Čínska etiketa]()...

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

· James Hugnes, *Veľká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,

· Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišenský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,

· Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

· Vlajky prevzaté a upravené z: http://www.statnevlajky.sk/,

· Polohy štátov prevzaté a upravené z: http://www.zemepis.com/A-Z.php,

· Mapy prevzaté a upravené z: http://www.ezilon.com/maps/.